

YENİDEN EKİME KARAR VERME*

Bazı yıllar olumsuz iklim koşulları veya değişik nedenlerle pamuk ekimini birkaç kez yapmak zorunda kalabiliriz. Hangi koşullarda ekim işleminin yeniden yapılması gerektiği konusunda da karar vermekte zorlanırsınız. Yeniden pamuk ekiminin getireceği maliyet artışı ve yeniden ekimin riskleri dikkate alındığında, karar vermenin zor olacağını biliyor ve bu konuda üreticilerimize yardımcı olacağını umduğumuz kısa bilgiler vermek istiyoruz.

Bitki Sayısı

Kuşkusuz en önemli nokta birim alanda çıkış yapan bitki sayısı yeterli midir? Öncelikle bu soruya yanıt verecek gözlemleri yapmamız gerekir. Birim alanda bulunması gereken ortalama bitki sayısını ekim sıklığına göre aşağıdaki tablodan bulabiliriz. Bitkiler arasındaki mesafenin üniform olması durumunda, birim alanda olması gereken en uygun bitki sayısının yarısı kadar çıkış bazen yeterli olabilir. Ancak, bitkiler arasındaki mesafenin üniform olması çoğu zaman söz

konusu değildir. Birim alanda çıkış yapmış bitki sayısını saptamak amacıyla tarlamanın belirli yerlerinde sayımlar ve gözlemler yapmalıyız. Çıkış yapan bitki sayısı kadar, bitkilerin üniform bir dağılım gösterip göstermediğinin de çok önemli olduğunu dikkate almak gerekir. Bölgelerimize göre değişmekle birlikte, bir metre sıra uzunluğunda ortalama 8-9 bitki istenir ve bu sayının 6'nın altına düşmemesi gerekir. Tarlamızda çıkış yapan bitki sayısı konusunda sorun olup olmadığını anlamak için, tarlamanın farklı yerlerinde 5 m sıra uzunluğunda sağlıklı fideleri saymamız ve boşlukları belirlememiz gerekmektedir. **Sayım sonucunda, bitki sıklığı 6 bitki/m'den az ise veya 5 m'lik sıralarda 50 cm uzunluğundaki boşluk sayısı 2'den fazla ise yeniden ekim düşünülmelidir.** Düşük bitki yoğunluğu nedeniyle yeniden ekime karar verilmesi durumunda, ikinci ekimin olabildiğince erken yapılmasında yarar vardır. Ekim tarihinin gecikmesi verimi olumsuz yönde etkileyebilir. İkinci ekimin gecikmesi durumunda erkenci çeşitlere öncelik verilmelidir.

Bitki Sağlığı

Yeterli sayıda ve üniform bir çıkış olmakla birlikte, çıkış yapan bitkiler sağlıklı mıdır? Unutulmaması gereken bir nokta, olumsuz hava koşullarında (özellikle yağışlı ve serin geçen ekim mevsimlerinde) ancak sağlıklı kök, gövde ve yapraklara sahip olan bitkiler canlılığını devam ettirebilecektir. Kesici kurtlar (keseğen=bozkurt) tarafından kesilmiş bitkilerin, köklerinde mantari hastalık belirtileri (koyulaşmış ve yumuşak yapılı kök) taşıyan bitkilerin canlılığını devam ettirmesi

Değişik sıra arası ve sıra üzeri mesafelerde bir dekada oluşabilecek ortalama bitki sayıları

Sıra üzeri mesafe (cm)	Sıra arası mesafe (cm)				
	60	65	70	75	80
	Bir dekada oluşması beklenen bitki sayısı				
8	20833	19230	17857	16667	15625
9	18500	17077	15857	14800	13875
10	16667	15385	14286	13333	12500
11	15150	13984	12986	12120	11363
12	13890	12820	11900	11110	10415
13	12820	11830	11000	10250	9610
14	12000	10980	10190	9490	8920
15	11100	10250	9520	8870	8320
16	10410	9610	8920	8310	7810
17	9800	9050	8400	7820	7350
18	9250	8540	7930	7390	6940
19	8770	8090	7510	7000	6600
20	8330	7690	7140	6650	6250
21	7930	7320	6800	6330	5950

Fazla Normal Az

zordur. Özellikle mantari hastalıklara karşı iyi bir tohum ilaçlaması sonucu sağlıklı çıkış yapmış bitkilerin, hastalıklı bitkilere oranla canlılığını devam ettirme şansı çok daha yüksektir.

Çıkış sonrasında mantari hastalıklara karşı herhangi bir ilaçlı mücadele söz konusu değildir. Ancak yüzlek bir çapalama ile toprağın havalandırılması sağlanabilir. Kesici kurt zararının söz konusu olması durumunda, teknik talimatlarda yer alan bir insektisit ile ilaçlı mücadele yapılabilir. Yapılacak mücadelenin başarısı, yeniden ekim yapmamızı engelleyebilir. Mantari hastalıklar veya kesici kurtlar nedeniyle sıraların açılması ve birim alandaki bitki sayısının tabloda yer alan rakamların altına düşmesi, yeniden ekim yapmamızı kaçınılmaz hale getirecektir.

Sağlıklı Gelişme

Birim alanda yeterli sayıda ve üniform bitki çıkış yapmış olsa dahi, çıkış yapan bitkilerin gelişimini devam ettirebileceği hususunda kuşkuya düşebiliriz. Bu durumda birkaç gün bitki gelişiminin izlenmesi ve tekrar değerlendirilmesi gerekir. Bu süre içinde hava koşullarının da uygun gitmesi durumunda stres altındaki bitkiler yeniden canlanma belirtisi gösterecek, mantari hastalıklar tarafından enfekte edilmiş bitkiler ise ölecektir. Canlı kalan bitki sayısı yeterli ise sorun yok. Yetersiz, veya Ege'li üreticilerimizin deyimi ile çıkışlar "Şaşkın" ise "Zaman", "Toprak tavı", "İklim koşulları", "Değişik girdiler" gibi pamuk ekiminde önemli noktaları da dikkate alarak karar vermeniz gerekecektir. Hava sıcaklıklarının düşüşüne

bağlı olarak toprak sıcaklığının düşmesi durumunda, fide kök çürüklüğüne neden olan hastalık etmenlerinin daha aktif hale geçebileceği beklenmelidir. Pamuk tohumları 15°C toprak sıcaklığında çimlense dahi, 20°C'nin altındaki toprak sıcaklıklarında kök gelişiminin asgariye ineceği ve mantari hastalıkların artabileceği unutulmamalıdır.

Yağışlar nedeniyle kaymak tabakası oluşumu da yeniden ekimi gerektirebilecek sorunlardan biridir. Kaymak tabakasının oluşmasını en aza indirmenin yollarından biri sırta ekimdir. Kaymak tabakası oluşumunu engellemenin yanında, sağlıklı bir çıkışın, kök gelişiminin daha sağlıklı olmasının, daha kısa sürede çimlenmenin, fide kök çürüklüğü hastalığından daha az etkilenmenin, daha iyi bir ekim derinliğinin oluşmasının sağlanmasında katkı sağlayan sırta ekim yöntemi uygulayan üreticilerimizin, yeniden ekim yapma riskleri azalmaktadır.

Yüksek dozda herbisit (yabancı ot ilacı) kullanımı da yeniden ekimi gerektirebilecek önemli sorunlardan biridir. Yabancı ot ilaçları (herbisitler) doğru kullanıldığında önemli katkılar sağlamaktadır. Ancak yanlış kullanıldığında kültür bitkilerinde zararlara yol açabilmektedir. Pamuk alanlarında doğrudan kullanılan veya başka bir üründe kullanılmakla birlikte topraktaki kalıntı nedeniyle pamukta zararlanmalara neden olabilmektedir.

Fide kök çürüklüğüne karşı önemli mücadele yöntemlerinden birisi, hastalık etmenlerine karşı tohumla yapılan fungusit uygulamalarıdır. PROGEN Tohum, her yıl topraktaki zararlı fungal etmenlerin yaygınlık ve yoğunluk durumuna göre ideal fungusit kombinasyonlarını uygulayarak tohumda kaliteyi en üst düzeye taşımaktadır.

**Hazırlayan: Prof. Dr. Cafer MART*

**Bu metinde yer alan bilgiler üreticilerin bilgi ve tecrübesini arttırmak amacıyla verilmiştir. ProGen A.Ş. ve Atay Tarım bu bilgilerden kaynaklanan bir sorumluluğu kabul etmez.*